

શ્રી

આત્માનંદ પ્રકાશ.

દોહરો.

આત્મવૃત્તિ નિર્મલ કરે, આપે તત્ત્વ વિકાશ;
આત્માને આરામ દે, આત્માનંદ પ્રકાશ.

પુસ્તક ૩ જી. વિક્રમ સંવત્ ૧૯૬૨—અશ્વિન. અંક ૧૨ મે.

પ્રભુસ્તુતિ.

મંદાકાંતા.

જ્યાં ખીલે છે સમકિત^૧ તણી પુષ્પમાલા વિકાશી,
જ્યાં શેલે છે સુખદ સઘલા ધર્મના^૨ વૃક્ષ રસિ;
જ્યાં આવી ભવિક^૩ ભમરા ફૂજતા કર્મવાટી^૪,
તે આપોને શિવ^૫ જિન તણી દેશના^૬ વૃક્ષ વાટી. ૧

ગુરુસ્તુતિ.

ગીતિ.

કામ^૭ કામિની^૮ કાંચન^૯, કર્મ તણો ખંધ ફૂરતા મનની;
પાંચ કકાર નથી જ્યાં, તે ગુરુમાં ભક્તિ^{૧૦} કાય મન^{૧૧} તનની. ૧

૧ સમકિત રૂપી પુષ્પની પંક્તિ. ૨ ધર્મ રૂપ-જ્ઞોનો સમૂહ. ૩ ભવિ-
જન રૂપી ભમરા. ૪ કર્મવાટી એટલે કર્મને વાટીને-હણીને. ૫ મોક્ષ. ૬ દેશ-
ના રૂપી વૃક્ષની વાટી. ૭ કામદેવ. ૮ સ્ત્રી. ૯ સુવર્ણ. ૧૦ ભક્તિ હો.
૧૧ મન, વચન, કાયાની ભક્તિ.

૨૬૬

આત્માનંદ પ્રકાશ.

~~~~~

ગિરનારની ગુફા.

(એક સ્વપ્ન).

(અનુસંધાન ગયા અંકથી)

હે તત્ત્વજિજ્ઞાસુ ખાજ, આ સર્વ વાતનું તાત્પર્ય એ છે કે માત્ર એક ઘડીની પણ સાધુ જનની સંગતિ અત્યંત લાભપ્રદ છે. માટે એ સત્સંગતિ સર્વ મનુષ્યને સર્વદા આદરણીય છે.

હું તો આવા સર્વદર્શનમાન્ય વિષયપરત્વે આ મહાત્મા યોગીશ્વરની ગંભીર, મધુર અને આત્માને આહ્વાદ ઉપજવનારી વાણીરૂપ અમૃતનું પાન કરતો તેમની સમીપે બેસી રહ્યો. શ્રુધા કે તૃષ્ણાએ ચિંતા મને થઈ નહીં.

એટલામાં તો ગુરૂશ્રી પોતાના આસન ઉપરથી ઉઠ્યા, અને મારે કંઈ વિશેષ ધૃત્તિ કરવી હતી તે કરું તે પહેલાં તો પોતે ક્યાં ગયા તે હું જોઈ શક્યો નહીં. હું તો આશ્ચર્યમાં નિમગ્ન થઈ ગયો. વળી વિશેષ આશ્ચર્ય તો એ થયું કે, અત્યાર સુધી મેં મારી આગળ જે જે પહેલું જોયું હતું એમાંથી હવે કંઈ પણ ત્યાં દેખાતું નહોતું; સર્વ વસ્તુ અદૃશ્ય થઈ ગઈ. હું ઉભો થઈ આગળ ચાલ્યો એટલામાં થોડી વારે ચંદ્રનો પ્રકાશ થયો. એ પ્રકાશમાં મેં જોયું કે, જે વૃક્ષ તળે એ મુનીંદ્ર વિરાજ્યા હતા એ સાધારણ વૃક્ષ નહોતું પણ ખરેખર કલ્પવૃક્ષ હતું, માટે હું જે ધૃત્તિ કરીશ તે મને સઘળ પ્રાપ્ત થશે એમ વિચારી જે માર્ગે આવ્યો હતો તેજ માર્ગે ગુફાની બહાર નીકળવાનું કરવા લાગ્યો. ગુફાની અંદર કેટલાક ઝરાઓ આવેલા હતા તેમાંના એકની પાળપર થઈને હું ચાલવા લાગ્યો. ચાલતાં ચાલતાં એક

ગિરનારની યુક્તિ.

૨૬૭

~~~~~

ખીજીં એવુંજ વિશાળ યોગાન આવ્યું. પણ અહિં ચો તરફ અત્યંત ગીચ અને વિસ્તીર્ણ જાંચા વૃક્ષસ્તંભો ઉભાં હતાં તેથી અન્ધકાર જેવું થઈ રહ્યું હતું. જો કે વખતે વખતે આકાશરૂપી રમણીનો રમણ શીતરશ્મિ ચંદ્રમા, પવનથી હાલતાં વૃક્ષનાં પાંદડાઓની વચ્ચે થઈને પોતાના રૂપેરી કિરણરૂપી હસ્તોથી, વસુંધરા દેવીને પણ આલિંગનનું સુખ આપતો હતો. હું તો ચંદ્રમાનું બિંબ માથે આવેલું છતાં માત્ર એક દોરાપૂર પ્રકાશની કૃપામય સહાયથી જ કંઈ દૃષ્ટિગત થતું તેજ જોઈ શકતો. છતે નેત્રે અંધાપા જેવું થયું. પણ આ એક ચક્ષુરિન્દ્રિયના ઉપયોગના અભાવને સમયે ખીજી ઇન્દ્રિયો ધર્મ્યાણ બની નહિ એ મેં મારા જાગ્યની નિશાની લેખી. કારણ કે, અન્ધકારમાંથી બહાર નીસરવાનો માર્ગ શોધતાં ખૂલો પડ્યો એટલે પરિશ્રમથી વાક-લો હું એક વૃક્ષની નીચે જઈને બેઠો. બેસીને મેં વિચાર કર્યો કે, “ રે હવે હું ક્યાં જઈશ ? આવે વખતે આરામ લેવાની જરૂર છે, પણ મને સૂવાનું ક્યાંથી મળશે ? મારે ઘેર તો મને સુંદર કોમળ શય્યા મળે છે, પણ અહિં તો એમાંનું કશુંએ છે નહિ. નથી વસ્ત્ર કે નથી બિછાનું અહિં આ સુંદર કોમળ ધાસ ઉગેલું છે તેજ છે, તેના પર ચાલ ત્યારે સૂઈ જાઉં.” એવો વિચાર કરીને સૂઈ જવાનું કંઈ છું તેવામાં વૃક્ષના પાંદડામાં કંઈ ખડખડાટ થયો તે તરફ, ચક્ષુરિન્દ્રિય તો રીસાઈને બેઠાં હતાં તે કાંઈપણ કાર્ય કરે એમ ન હતું તેથી એની સમીપ રહેનારી સહીઅર જ કર્ણેન્દ્રિય તેને મેં પ્રેરી. તો એક કરતાં વધારે મનુષ્યોનો કંઈ અસ્પષ્ટ-અવ્યક્ત અવાજ કર્ણ ગોચર થયો. થોડો વખત ગયો અને શાન્તિ થઈ એટલે વધારે ધ્યાન આપતાં

૨૬૮

આત્માનંદ પ્રકાશ.

~~~~~

મને જણાયું કે, કાંઈ બે જણ કાંઈ વિષયપર વિવાદ ચલાવે છે.

“ તમારી એ વાત ખરી છે કે, તમે જ્યાંસુધી ખડોળી સમૃદ્ધિવાળા નથી થયા ત્યાં સુધી અન્નશાળા—સત્રશાળા ન ખોલી શકો, પણ તમારા પાડોશીને તો જરૂરને સમયે અન્નવસ્ત્રાદિની મદદ આપી શકો તેમ છે. મોટા ખર્ચવાળી પાડશાળાઓ ન ખોલી શકો પણ જે શાળાઓ આદિ વર્તમાનમાં ચાલે છે તેમાં તમારાં ફરજાં હોને તો અબ્યાસને અર્થે મોકલી શકો તેમ છે. આપ્પા ગામનું અંધારું તમારાથી દૂર ન થઈ શકે એ ખરું છે. પણ તે માટે તમારી પાડોશમાં રહેનારાઓને અજવાળું પડે તેવી રીતે તમારા ઘરની પાસેનાનો દીવો મૂકવા ધારે તો તે ન મૂકી શકો એમ નથી. તમારા આ આપ્પા હિંદુસ્તાનને કે તમારી સમગ્ર ઠામને એક સાથે સુધારી દેવાનું આકરું સાહસ તમે ઉઠાવી-ને આગળ ચાલો છો તે વાત ન બને તેવી છે પણ તમે તમોને પોતાને સુધારી શકો તેમ તો છે. છેવટ કાંઈ નહીં તો બીજાનું ખૂરું કરવાની અશુભ ઇચ્છા દૂર કરી મનમાં ભલા વિચારો લાવી, બીજાઓને મીઠી જીભે બોલાવી શકો તો તેમ છે. ગરીબમાં ગરીબ માણસ પણ આવાં કામ કરી શકે એમ છે. નાનાં નાનાં બીજ વાવશે તેના મોટાં ફળ જોશો ત્યારે તમને કેવો અપ્રતિમ આનંદ ઉદ્ભવશે ? અમે એકલા શું કરી શકીએ એમ તો તમારે કહેવું જ નહીં. તમારામાં કેટલું બળ છે તે તમે સમજતા નથી. તમને તમારા પોતાના વિષે, છતે બળે, છતી શક્તિએ, વિશ્વાસજ નથી—આત્મબળ નથી. આત્મબળનીજ ખામી છે. એ આત્મબળ કાંઈ રીતે ગમે ત્યાંથી ગમે તેવા સંજોગો વેઠી•ચેદા

ગિરનારની શુદ્ધા.

૨૬૯

~~~~~

કરો એટલે બસ. પણ હું જરા દૂર ગયો; હું તમને આ બધું ક્યાં કહું છું, આ બધું તમને નકામું જ કહ્યું. કારણ કે, મહોટો અક્ષોસ એજ છે કે, તમારે કાંઈપણ કાર્ય કરવું જ છે ક્યાં ? આ કાનેથી સાંભળીને આ કાનેથી કાઢી નાંખો. એવી રીતે કયા સાંભળીને સ્વર્ગમાં ચાલ્યા જવું છે. પણ સ્વર્ગ રેઢું પડ્યું નથી. જ્યાં સુધી તમે તમારા ગરીબ બંધુઓનો ઉદ્ધાર કરો નહીં ત્યાં સુધી કાંઈપણ થવાનું નથી. જ્યાં સુધી એ ગરીબ વર્ગને પેટ પૂરતું અનાજ મળવાનાં પણ સાંસાં છે ત્યાં સુધી મેં જ ઉપર અધ્યાસની-વિદ્યાધ્યાસની વાત કરી તે પણ દૂરજ રહેશે. મહોટા મહોટા સુધારા કરવા માટે મહોટી મહોટી સમાજો મેળવો છો. એતું ક્ષણ અત્યારે નહિ તો બહુ મોડું તો મળશેજ એમ સૌને સંભળાવો છો. પરંતુ 'પહેલું સુખ તે કાઢીએ જર' એ મારી જુની પૂરાણી ગામડી અણ કહેવત હસી કાઢવા જેવી નથી. ઉદ્ધાર-જ્ઞાતિ બંધુઓનો ઉદ્ધાર-વિદ્યાર્થી પછી, પણ અન્નવસ્ત્રાદિથી પ્રથમ એ-ઉપર જોઈતું ધ્યાન ક્યાં અપાય છે ? તમે પોતે જમીને પેટ પર હાથ ફેરવીને બેસો છો. પરંતુ તમારી પર બીજાઓનો પણ હક છે. સારા ઉપર નબળાનો બોલે સ્વાભાવિક છે. જ્યાં સુધી તમારા ધર્મના બંધુઓને દુઃખી થતા જોઈ તમારું હૃદય બળે નહિં ત્યાં સુધી તમે કંઈ એ કંઈ નથી એમજ સમજજો. હું અને મારી આગળ આવી ગયેલાઓનો ઉપદેશનો સાર તમે શો ગ્રહણ કર્યો ? અનારો ઉપદેશ આ પ્રકારનોજ છે. તેમાંથી તમે શો સાર કાઢ્યો ? એટલા બધા સાંભળવા આવનારોમાં પુરૂષાર્થ ક્યાં છે ? દયા, દયા મુખથી પોકારો છો પણ દયાની અન્તઃકરણની લાગણી ક્યાં છે ? ધર્મનું બળ ક્યાં છે ?

૨૭૦

આત્માનંદ પ્રકાશ.

~~~~~

“તમે અમને બોલાવો છો અને અમે અહિં આવીએ છીએ. પણ અમે અહીં આવીએ છીએ ને વાંચીએ છીએ એ શામાટે તે તમે કંઈ જાણો છો ? અમારે નથી બેઠતું ધન, નથી બેઠતું માન, નથી બનવું અમારે ગુરૂ, અમારે રહેવું છે લઘુ કારણ કે,

“ લઘુતા મેરે મન માની, લઘુ ગુરૂગમ જ્ઞાન નિશાની ”

એ ચિદાનંદજીનું પદ અમે કદિપણ વિસ્મરણ કરતાજ નથી. વળી અમારે નથી મુંડવા ચેલાચેલી, કે નથી કાઢી રીતે બતાવવી પડિતાર્થ. જો મારે કહેવાનું છે તે એજ કે, તમે તમારી ફરજ સમજો. ગુરૂ નહિ પણ ઉલટો સેવક બનીને તમોને તમારી ફરજ સમજાવીને એ એવી જાતિની સેવા કરવા ઇચ્છું છું. તમે નર બનો અને પુરુષાર્થ કરો. અમે શું કરી શકીએ એમ કહો છો તે બોલું છે. તમે કંઈપણ કર્યું હોય ને તેમાં પાર ન પડ્યા હો તો તે જૂદી વાત છે. પણ છતાં સાધનોએ કંઈપણ કર્યા વિના એવો જવાબ દેવો કે, એમાં અમે શું કરીએ ? એમ કહેશે તો તમારું કલ્યાણ ક્યાંથી થશે ? તમારી ભવિષ્યની પ્રજાને માટે, તમારા ધર્મને માટે તમે જ્યારે કંઈ નહીં કરી શકો તો બીજું કાણ કરી શકશે ? આપણા દુઃખો દૂર કરવાને માટે કંઈ પૂર્વની પેઠે સ્વર્ગમાંથી દેવતાઓ ઉતરી આવવાની નથી. એ કામ તો આપણે પોતેજ આપણી જાતેજ કરવાનું છે. એમ કરવું એનું નામજ પુરુષાર્થ છે. પુરુષાર્થનો અર્થ તમે કંઈ કઠિન સમજતા હો તો તે તેવો કઠિન નથી. મનુષ્ય જાતિને અગમ્ય અથવા કાળાં માથાંના માનવી ન કરી શકે એવાં કાર્યો કરી આપવાં એજ પુરુષાર્થ એમ ન સમજો. આપણને પ્રાપ્ત થયેલી મહાન્ શક્તિનો સ્વાભાવિક ઉપયોગ કરવો, એ શક્તિને આગળ

ગિરનારની ગુફા.

૨૭૧

~~~~~

વધવાની ગતિને દાખી દેવી નહીં; પણ એનો પ્રવાહ નિરન્તર વહેતો રહે અને વધ્યોજ રહે એને માટે પ્રયત્નો કરવા એનુંજ નામ પુરુષાર્થ છે. શું આટલું પણ તમારાથી નહીં બને ? ”

અદૃશ્ય સ્વર આટલું બોલીને બંધ થયો અને તેની સાથે પવનના સુસવાટા ને તમરાંતા અવાજ શિવાય બીજું કંઈપણ સંભળાવુંએ બંધ થઈ ગયું. આકાશમાં ચંદ્રમા અસ્ત થયો અને સર્વત્ર અન્ધકાર વ્યાપી રહ્યો. જગત્ વધારે વધારે ભયંકર દીસવા લાગ્યું. પળવારમાં આકાશનો ચંદ્ર અસ્તાગની પાછળ કુદી પડ્યો, અને આવો હિતોપદેશ આપનાર અજબ ગુણોવાળા ચમત્કારી મહાત્માના સંબંધવાળા સ્વપ્નપર પણ અન્ધકારનો પડદો પડી ગયો. કારણ કે મારી નિદ્રા ઝાઝીવાર ટકી નહીં. ઉન્હાળાનો મધ્યાન્હ પછીનો સમય મનુષ્યને લેવા દે તેટલી નિદ્રા લઇને હું જાગી ઉઠ્યો.

તંત્રી.

શ્રી હીરસૂરિ પ્રબંધ

(અનુસંધાન ગયા અંકથી)

આમ શ્રી હીરગુરૂસૂરિ મૂળેજ મહા યોગી અને વિદ્વાનોને વિષે શિરોમણિ હોવાથી બહુ પ્રખ્યાત હતા તેમાં વળી હવે તો દીલ્લીના મ્લેચ્છ પાદશાહને પ્રતિબોધી ધર્મનો વિજય ડાંઢા વજડાવીને આવ્યા તેને લીધે એમની કીર્તિ સર્વત્ર પ્રસરી અને એમનું ‘જગત્ ગુરૂ’ એવું નામ પડ્યું.

૨૭૨

આત્માનંદ પ્રકાશ.

~~~~~

આ પછી જે ત્રણ વર્ષે એક વખત અકબર પાદશાહે સૂરીશ્વરજી ઉપર ગુણુ વર્ણન પૂર્વક અતિ આગ્રહ સહિત એક પત્ર લખીને પોતાના માણસો સાથે મોકલાવ્યો. તેમાં આ વખતે એણે શ્રીવિજયસેન સૂરિને દર્શનાર્થે તેડાવ્યા. એ પરથી શ્રી પૂજ્યજીની આજ્ઞા લઈ, શુભ મુહૂર્તે વિજયસેન સૂરિએ વિહાર કર્યો. રસ્તે રાધનપુર-પાટણ-સિદ્ધ પુર-પાલનપુર-સિરોહી-જલોર-પાલી-મેડતા-સાંગાનેર આદિ ક્ષેત્રોની દ્રશના કરતા, લબ્ય જીવોને ઉપદેશ આપતા લાહોર પધાર્યા.

એમનું આગમન સાંભળીને અકબર પાદશાહ ધણો આનન્દ પામ્યો, અને હીરસૂરીશ્વરની પેઠે એમના શિષ્યને પણ મહેટા આડંબર સહિત સામૈયું કરીને શહેરમાં પ્રવેશ કરાવ્યો. પછી ઉપાશ્રયે લાવ્યા ત્યાં અવસરને ઉચિત એવો ધર્મોપદેશ સર્વએ શ્રવણ કર્યો, જે સૌ શ્રોતાઓને હિતકારક અને વળી ચિત્તને પણ રંજન કરનારો લાગ્યો.

પછી તો જે નિમિત્તને માટે એમને ખાસ આમંત્રણ કરીને તેડાવ્યા હતા તે નિમિત્ત-જે ધર્મ ગોષ્ઠી તે અકબર પાદશાહની સાથે વિજયસેનસૂરિને નિત્ય થવાલાગી. એ અરસામાં પાદશાહની સલામાં જજે અન્યદર્શની-પરપક્ષના હતા તેમની સાથે વિવાદ કરીને વિજયસેનસૂરિએ નિરૂત્તર કર્યા, અને એમનો મદ ઉતાર્યો. એ જોઈ પાદશાહે એમને ધન્યવાદની સાથે ‘શ્રી વિજયહીરસૂરિ સવાઈ’ એવું ખિરૂદ આપ્યું, અને એમને આગ્રહ કરી ત્યાંજ ચોમાસું રાખ્યા. વિજયસેનસૂરિ પણ એ તે સમયના ચક્રવર્તીનું વચન નહિં ઉદ્ધાન કરવું ઉચિત જાણી ત્યાંજ ચોમાસું રહ્યા અને ધર્મનો મહિમા જગત્રને વિષે બહુ વિસ્તાર્યો. ચતુર્માસ પૂર્ણ થયે વિહાર કરવા માં-

હીરસુરિ પ્રબંધ.

૨૭૩

ડયો એટલે વળી પુનઃ અત્યાગ્રહ કરી પાદશાહે તથા અતુર્વિંધ સંધે મળીને બીજી ચોમાસું પણ એ શહેરમાંજ રાખ્યા. ખરૂં જ છે કે ઉત્તમ વિદ્વાન્ મુનિઓના ચોમાસાં જેને ગામ-નગરમાં થાય છે ત્યાં ત્યાં સર્વ સંધને અતિ હિતકર્તા થઈ પડે છે અને સાથે ધર્મનો ઉદ્ધોત પણ સવિશેષ થાય છે.

પછી તો વર્ષાદ રતુની સમાપ્તિ થયે કાર્તિક ચોમાસું બેહુ. શુદ્ધિ પૂર્ણિમા થઈ અને મુનિ મહારાજઓને પણ હવે એક સ્થળ (ગામ-નગર આદિ) થી બીજે સ્થળે જવાની છૂટ થઈ. એટલે સુરિ-શ્રી શ્રી સિદ્ધક્ષેત્રની યાત્રા કરવા જવાને તૈયાર થયા-કટિબદ્ધ થયા-નીકળ્યા; શ્રી સકળસંધ સાથે મુકામ દર મુકામ કરતા કરતા ઈચ્છિત સ્થળે જઈ પહોંચ્યા.

યુગલાધર્મનિવારક-આદિના કરણહાર-ત્રણ જગતના પ્રિતા, મરદેવીનન્દન શ્રી આદિનાથના દર્શન કરી, શ્રી સંધે પ્રથમેશને સુ-વર્ણ કુલે વધાવ્યા. યાત્રામાં પૂજા-અઠાઈ મહોત્સવ આદિ અનેક ધર્મ-નો ઉદ્ધોત કરનારાં શુભ કાર્યો કરીને પોતાના આત્માને મલિ-નતાના મળથી વિશુદ્ધ કર્યો-અને સાધર્મી વાતસદય કરીને આત્માને કૃતાર્થતાનો સુંદર ઝભો પહેરાવ્યો.

આ પ્રમાણે શ્રી સિદ્ધક્ષેત્ર કે જ્યાં અનેક મહાત્માઓ ખુબિય વ્રત-તપશ્ચર્યા આદિ વડે, આત્માને પૂર્વલવ જન્ય પાપ કર્મના ભા-રથી હલકો કરીને, મુક્તિ સુંદરીનો કરકમળ મેળવવાને ભાગ્યશાળી થયા હતા, એવા ઉત્તમોત્તમ તીર્થની યાત્રા કરી, અન્ય સર્વ તીર્થ-ની યાત્રા-દર્શન કરતાં અનન્તગણું ડૂળ પ્રાપ્ત કરી, વિજયસેન-સુરિએ સકળ સંધ સહિત ત્યાંથી પ્રયાણ કર્યું. વિહાર કરતાં માર્ગમાં

૨૭૪

આત્માનંદ પ્રકાશ.

અમદાવાદ, પાલનપુર, શિરોહી આગ્રા આદિ અનેક તીર્થોના સ્પર્શ-
નો લાભ લઈ પુનઃ લાહોર આવી પહોંચ્યા. ત્યાં આડંબર સહિત
નગર પ્રવેશ કરાવવામાં આવ્યો, ને શ્રી પૂજ્યશ્રીને સૌનેથે વધાવ્યા.
વળી અહિં પણ શ્રી સંઘે એમના જહિતોપદેશથી અઘાઈ મહોત્સવ
પૂજા પ્રભાવના પ્રમુખ અનેક ધર્મકાર્યો આરંભ્યાં. સાત ક્ષેત્રને વિષે
ધનનો ઉત્તમ ઉપયોગ કર્યો. દ્રવ્ય ખરચાણું એને ભંડાર ખાલી
થતો ન સમજ્યા પરંતુ મહા પુન્યરૂપી સુવર્ણથી ખજનો સંપૂર્ણ
ભરાતો જતો ગણ્યો. અહો ધન્ય છે એવા ઉદાર ધનવંતોને કે જ-
મણે લક્ષ્મીની ચપળતા જાણીને, પોતાને પ્રાપ્ત થયેલા અગણિત
દ્રવ્યનો આવા પરમાર્થોને વિષે વ્યય કર્યો છે અને કર્યે જાય છે !
કારણ કે,

चला लक्ष्मी श्रलाः प्राणाश्चलं जीवितयौवनम् ।

‘चलाचले च संसारे धर्म एको हि निश्चलः ॥

આમ એક ધર્મજ નિશ્ચળ છે; અન્ય સર્વ જળતરંગવત્ અસ્થિ-
ર-અનિત્ય છે. તો જ્ઞાન-કહો ને કે-સમજણ-વિવેકયુદ્ધિ-પ્રાપ્ત
થયે છતે શામાટે પોતાના ચત્કિંચિત્ દ્રવ્યનો સન્માર્ગે વ્યય ન કરવો?
સમૃદ્ધિ પ્રાપ્ત થયે છતે નહિ ખરચો તો નહિ હોય તો ક્યાંથીજ
ખરચવી ? કુળે છે ત્યારે વૃક્ષ સુદ્ધાં નમ્ર થઈને એ કુળ બીજને અ-
ર્પણ કરે છે; અને ભરાઈ જાય છે ત્યારે મેઘ સુદ્ધાં પરોપકારને અર્થે
પૃથ્વીપર વૃષ્ટિ કરે છે. સ્વભાવ એવૈષ પરોપકારિણામ્ ।

હવે અહિં જગત્ ગુરુશ્રી હીરસુરિજીએ સર્વ ગીતાર્થની આજ્ઞા
પ્રમાણે માલદેવને ઉંઝાગામ બક્ષીસમાં અપાવ્યું અને એ બાબતનો
તામ્રપત્ર પર લેખ લખાવી દીધો. પછી ત્યાંથી વિહાર કરી શ્રી

હીરસૂરિ પ્રખંધ.

૨૭૫

શત્રુંજય તીર્થે આવી શ્રી આદિ પ્રભુના દર્શન કરતા, એક માસ ત્યાં રહ્યા. જ્યાંથી જુનાગઢ, વેરાવળ પાટણ થઈને દીવ પધાર્યા. દીવના શ્રી સંઘે ધણો આગ્રહ કરીને એમને ત્યાં રાખ્યા. સંઘવી લખીરાજ તથા પારેખ સહસ્રદત્ત મેઘજીએ ધરદેરા-સરની પ્રતિષ્ઠા સૂરિશ્રીને હાથે કરાવી. અને વિનતિ કરીને એમને ચોમાસું પણ રાખ્યા. ચોમાસામાં અનેક ઉત્સવ-મહોત્સવ પ્રમુખ કરીને શ્રી જિનશાસનને દીપાવ્યું.

પણ હવે સૂરિશ્રીને વર્ષ લાગ્યા ને કાયા લથડી, તેથી શરીરે અનેક અખાધા ઉત્પન્ન થઈ. વિશેષતા જોઈ એટલે શ્રી સંઘે વિજય-સેનસૂરિને લખી મોકલ્યું જે ગુરૂશ્રીને અશાતા છે માટે મળવા ઇચ્છતા હોતો કાગળ વાંચીને વહેલા આવજો-તુરત નીકળજો. આવો લેખ વાંચીને આચાર્ય ચોમાસામાં પણ વિહાર કરી ચાલી નીકળ્યા; ને અનુક્રમે માર્ગ ઉદ્વંધતા આવી પહોંચ્યા. એઓ આવ્યા ત્યારે વિમળ-હર્ષગણિ તથા સોમવિજયગણિ પ્રમુખ ગીતાર્યો ગુરૂજીને દશવૈકા-ળિક તથા ઉત્તરાધ્યયન આદિ સંભળાવતા હતા. પછી ગુરૂશ્રી બેઉ ઉપાધ્યાયને હિત વચન સંભળાવી, ગરૂજીની ભલામણ આચાર્યને કરી, સુખે સમાધિએ અનશન કરી, નવકાર મંત્રના શુભધ્યાન સહિત સંવત ૧૬૫૨ ના ભાદરવા શુદ્ધિ ૧૧ ને દિવસે કાળધર્મ પામી મોક્ષપુરીના વાસી થયા.

તંત્રી.

२७६

આરંભનાં પ્રકાર.

~~~~~

हृदयभेद.

પ્રત્યેક મનુષ્ય આ જગતરૂપ મહા પાઠશાળાનો વિદ્યાર્થી છે. એ પાઠશાળાની સ્થાપના અનાદિ કાળથી છે. જેમ પાઠશાળાનો અધ્યાપક તે પાઠશાળામાંથી અનેક વિષયોનો બોધ લઈ શકે છે, તેમ આ જગત રૂપ પાઠશાળામાંથી મનુષ્ય પ્રાણીને અનેક જાતનો બોધ મળે છે. તે બોધ લેવાનો અધિકાર નિર્દોષ અને નિર્વિકારી પ્રાણીને પ્રાપ્ત થાય છે. જેનામાં અનેક જાતના દોષ અને દુષ્ટ વિકારો ઉદ્ભવ્યા હોય, તે પ્રાણી જો કે એ પાઠશાળામાં દાખલ તો થયો છે, પણ તેને બોધ લેવાનો અધિકાર મળતો નથી. બોધ એ વસ્તુ સંસ્કાર અને સુકૃતથી પ્રાપ્ત છે. સંસ્કારનો તથા સુકૃતનો સંબંધ પૂર્વથીજ હોય છે અને એ પૂર્વના સંબંધને લઈનેજ બોધ પ્રાપ્ત થાય છે.

અહિં આપણે બોધ્ય અને બોધકનો સંબંધ જાણવો જોઈએ. જ્યારે એ સંબંધ બરાબર જાણવામાં આવે ત્યારે બોધ શું અને બોધ આપવાનો અધિકાર કોને છે એ સમજવામાં આવે છે. જેને બોધ આપવો યોગ્ય હોય, તે બોધ્ય કહેવાય છે. અને જે બોધ આપનાર તે બોધક કહેવાય છે. આ બોધ્ય અને બોધકનું સ્વરૂપ બરાબર સમજવાથી માણસના હૃદયમાં બોધનો સારો પ્રકાશ પડે છે. આ પ્રકાશ હૃદયના અજ્ઞાન રૂપ અંધકારને દૂર કરી નાંખે છે.

આપણામાં સાધારણ રીતે એમ કહેવાય છે કે, અમુક માણસે મને બોધ (ઉપદેશ) આપ્યો. હું બોધ લેવાને જાઉં છું. અને મને અમુકનો બોધ સારો લાગ્યો હતો. આ કહેવાની એક લૌકિક રૂઢિ છે. બોધ કાંઈ એવી વસ્તુ નથી, કે જે આપી આપી શકાય; તેમજ

હૃદયબોધ.

૨૭૭

બોધ, લેવાથી આવી શકતો નથી અને કોઈની પાસે તે બોધ દ્રવ્યની જમ વસ્તુરૂપે રહી શકતો નથી. અલ્પ જ્ઞાનવાળા મનુષ્યો બોધને આવા રૂપમાં સમજી બોધના ખરા સ્વરૂપથી અજ્ઞાત રહે છે.

બોધ્ય અને બોધક શબ્દનો અર્થ સમજ્યા પછી માણસે બોધ્ય કોણ ? અને બોધક કોણ ? તે જાણવું જોઈએ. બોધ એ જ્ઞાનનો વિષય હોઈ બુદ્ધિતત્ત્વની સાથે સંબંધ ધરાવે છે અને બુદ્ધિતત્ત્વનો સંબંધ હૃદયની સાથે છે. તેથી કરીને આપણું હૃદય એ ખરેખર બોધ્ય છે અને સદ્ગુરુનો ઉપદેશ તથા અર્હંતની આગમ વાણી, એ મુખ્ય બોધક છે. આ શિવાય, જગતના કુદ્રતી દેખાવો કે જે અનિત્યતાના સ્વરૂપને દર્શાવનારા છે, તે બધા સચેત કે અચેત હોય તો પણ તેઓ બોધકનું કામ સારી રીતે કરી શકે છે. આ ઉપરથી સિદ્ધ થયું કે, પ્રત્યેક મનુષ્યે બોધ કરવા યોગ્ય એવા પોતાના હૃદયને બોધ આપવો. એનું જ નામ હૃદયબોધ કહેવાય છે.

આપણે કહી ગયા કે આ જગતના ઘણાં પદાર્થો બોધકનું કામ કરી શકે છે એ પર નીચેનું એક અસરકારક દષ્ટાન્ત ધ્યાનમાં લેવા જેવું છે—

એક મહાત્મા હૃદયબોધને માટે જંગલમાં ફરતા હતા, ત્યાં એક ઘાટીં છાયાવાળું આંખાનું વૃક્ષ તેમના જોવામાં આવ્યું. નવ-પક્ષવિત થયેલા આમ્રવૃક્ષને જોઈ તેણે પોતાના હૃદયને સંબોધીને કહ્યું, હે હૃદય, તું વિચાર કર. આ આમ્રવૃક્ષ કેવું છાયાવાળું છે? પોતાની શીતલ છાયાથી તે મુસાફરોને વિશ્રાંતિ આપે છે. વળી દર વર્ષે પોતાના મધુર ફળોથી પ્રાણીને ઉત્તમ પ્રકારની તૃપ્તિ આપે છે. આવો પરોપકાર કરતાં પણ પોતે બીજાની પાસેથી તેના બદલો લે

૨૭૮

આત્માનંદ પ્રકાશ.

વાને ઈચ્છતું નથી. તે ટાઢ, તડકા અને વરસાદના કષ્ટને બીજાઓને માટે સહન કરે છે. આવા જડ એવા વૃક્ષની પાસેથી તું બધા ગુણુ શીખી લે. પ્રત્યુપકારનો બદલો લીધા વગર નિઃસ્પૃહપણે પરોપકાર કરવાની મહાન્ વૃત્તિ તારામાં સ્થાપિત કરી જીવનને જગતમાં કૃતાર્થ કર.

આગલ ચાલતાં તેમને મેઘમાલાના દર્શન થયા. નીલવર્ણની જળભરી વાદળીઓ આકાશમાં દોડાદોડ કરી રહી હતી. તે જોઈ તે મહાત્માએ હૃદયને કહ્યું, પ્રિય હૃદય, જો, આ મેઘમાલા તરફ દ્રષ્ટિ કર. તે જગતને જીવન આપનારી છે. સમુદ્રનું ખાડું જલ સૂર્યના કિરણોથી સંપાદન કરી તેને મધુર કરી વર્ષાને છે. જ્યાં સુધી પોતાનો સમય (વર્ષાકાળ) છે, ત્યાં સુધીમાં તે પરોપકાર કરવામાં તત્પર રહે છે. જાણે તે સમજતી હોય, કે અલ્પ સમયમાં પ્રચંડ પવન મારા સ્વરૂપનો નાશ કરી દેશે. હું પોતે હતી ન હતી થઈ જઈશ. માટે જ્યાંસુધી હું વિદ્યમાન છું, ત્યાંસુધીમાં જટલો મારાથી બને તેટલો પરોપકાર શામાટે ન કરવો ? હે હૃદય, આ મેઘમાલાની પાસેથી તું એ ગુણુ શીખી લેજે. પ્રાણીનું જીવન નાશવંત છે. જીવનમાલા એ ખરેખરી મેઘમાલા છે. તેને વીખરી નાખવા કાળ રૂપ પ્રચંડ પવન વાયા કરે છે. જ્યાંસુધી એ પ્રચંડ પવન આવ્યો ન હોય, ત્યાંસુધી તારા અમૂલ્ય જીવનનો ઉપયોગ કરી લેજે. મોટાં મોટાં કષ્ટ વેઠીને પણ બીજાઓપર ઊપકાર કરજે, સ્વાર્થી થઈશ નહિં. તેમજ પોતાનું જ પેટ ભરી આનંદ માનનાર થઈશ નહિં. એવો સ્વાર્થી આનંદ તે ક્ષુદ્ર આનંદ છે. એવા ક્ષુદ્ર આનંદને માટે આ માનવજીવન તને પ્રાપ્ત થયું નથી; તે જીવનનો ઉપયોગ

દ્વિતીયોધ.

૨૭૯

નિઃસ્વાર્થ અને નિઃસ્પૃહતામાં છે. તે જીવનને કૃતાર્થ થવાનું સ્થાન એક પરોપકાર વૃત્તિજ છે. એ વૃત્તિને વિદ્વાન્ મહાશયો કલ્યાણ રૂપ મેહેલની નીસરણી કહે છે. સુજ દ્વિત્ય, તું આ મહાન્ વૃત્તિ રૂપ ઉદ્દેશ મેધમાલાની પાસેથી શીખી લેજ.

વળી આગળ જતાં એક સરોવર જોવામાં આવ્યું. તેની અંદર આવેલા કમલાકરમાં એક વિકસ્વર કમલ ઉપર તેમની દષ્ટિપડી. તે કમલના મકરંદમાં લુપ્થ થયેલા ભમરાને ગુંજરવ કરતો તેમણે જોયો. તેને જોતાંજ તે મહાશયે પોતાના દ્વિત્યને કહ્યું, હે યોધનીય દ્વિત્ય, મકરંદના રસથી મત્ત થયેલા ભમરાને નિહાળ. એ ભમરો અત્યારે મદમત્ત થઈ ગુંજવર કરી રહ્યા છે. તે મૂઠ અત્યારે પોતાના જીવનની કૃતાર્થતા એ કમલનો રસ લેવામાંજ માનેછે. તેમાંજ તે અંધ થઈ ગયો છે. પણ તે જાણતો નથી કે, આ જે તેને આનંદનું સ્થાન થઈ પડ્યું છે, તેજ તેને શોકનું સ્થાન થવાનું છે. આનંદ અને શોક બંને તેની આસપાસ નૃત્ય કરી રહ્યા છે. જે દિવસ તેના આનંદનો છે તેજ તેના શોકનો છે. કમલ યોધક સૂર્ય જ્યારે અસ્ત થશે, ત્યારે કમલની ચપલ લક્ષ્મી લય પામી જશે. એની પત્તાવલી સંકાય પામી જશે. તેમાંજ એ મૂઠ ભ્રમર પૂરાઈ જશે અને આખરે તેમાંજ તે બધી રાત્રિ મહા કષ્ટ ભોગવશે. જ્યાં તે પશ્ચાત્તાપના મહાસાગરમાં ગરકાવ થઈ બંધમાંથી મોક્ષની રાહ જોતો રૂદન કરશે. કર્મયોગે જો ત્યાં જલવિહારી ગજાંદ્ર આવી ચડશે તો તેનું મરણ પણ થઈ જશે. હે વિવેકી દ્વિત્ય, આભમરાની પાસેથી તું ખરેખરો યોધ લેજ. તેની જમ મહાંધ થઈ તું વિષયરસમાં તટ્પીન થઈશ નહિ. જે વિકારી વિષયો તને આનં-

૨૮૦

આત્માનંદ પ્રકાશ.

દત્તું સ્થાન લાગે છે, તેજ વિષયો તને શોકનું સ્થાન થઈ પડશે. એ વિષયની આસક્તિથી તને મહા બંધ પ્રાપ્ત થશે. જે બંધથી અનેક જાતના મહા કષ્ટ તારે ભોગવવાં પડશે. એ જામર તો માત્ર એક ઘ્રાણેન્દ્રિયના વિષયથી દુઃખ પામ્યો હતો, પણ જે તે બીજી ઈન્દ્રિયોના વિષયમાં તણીન થયો હોત તો કેટલું દુઃખ પામત તેનો તું વિચાર કર. એ જામરાને ચાર ઈન્દ્રિયો છે; અને તારામાં પાંચ ઈન્દ્રિયો છે જે તું પાંચે ઈન્દ્રિયોના વિકારોને સેવીશ તો તારા જીંડા હાલ થશે. હે વિવેકી હૃદય, આ જામરાની જેમ તારી પાસે પણ આનંદ અને શોક બંને નૃત્ય કરી રહ્યા છે. જે તારા આનંદના ક્ષણ છે, તેજ શોકના ક્ષણ થઈ જશે, તેથી એ જામરાની પાસેથી “આસક્તિ રાખવાથી બંધનું કષ્ટ થઈ પડે છે” એ મહા શિક્ષાનો ગુણ ગ્રહણ કરજે.

આ પ્રમાણે એ મહાત્મા અણ્ણ્યમાં વિચરતા અનેક જડ ચેતન પદાર્થોની પાસેથી સારો બોધ ગ્રહણ કરતા હતા. તેવી રીતે દરેક મનુષ્યે સર્વની પાસેથી શિક્ષા ગુણ ગ્રહણ કરવો જોઈએ. અને એ ગુણને પોતાના હૃદયમાં સ્થાપન કરવો જોઈએ. આનું નામજ હૃદયબોધ કહેવાય છે. તેના હૃદયબોધથી પ્રબોધ પામેલા પુરુષ અનુક્રમે આ ભવ જામણથી મુક્ત થઈ શિવ સુખનો સંપાદક થાય છે, એમાં કાંઈપણ સંદેહ નથી.

જૈન સોળ સંસ્કાર

૨૮૧

~~~~~

જૈન સોળ સંસ્કાર.

૪ સૂર્યચંદ્ર દર્શન સંસ્કાર.

જાતકર્મ સંસ્કાર કર્યા પછી આ ચોથો સૂર્યચંદ્ર દર્શન સંસ્કાર કરવામાં આવે છે. આ સંસ્કારનો હેતુ ધણા રહસ્યથી ભરેલો છે. સૂતિકા ગૃહમાં આવેલો શ્રાવક શિશુ ફેટલાએક અશુચિના સંપર્કમાં આવે છે; તે સંપર્ક પુદ્ગલિક છે. તેના અપવિત્ર સંપર્કમાંથી મુક્ત કરી બાળકને શુદ્ધ કરવાની આવશ્યકતા છે. સૂર્ય અને ચંદ્રના વિમાનમાં શાશ્વત જિનપ્રતિમાની પ્રતિચ્છાયા છે અને તે છાયાનો વિધિ સહિત યોગ કરવામાં આવે તો જન્મ ધારણ કરનાર બાળકની પૌદ્ગલિક શુદ્ધિ થઈ જાય, તેમાં કાંઈપણ આશ્ચર્ય નથી.

વળી જાતકર્મ સંસ્કારમાં બાળકની જન્મકુંડલી કરવામાં આવે છે અને તે કુંડલીમાં સૂર્ય, ચંદ્ર વિગેરે નવ ગ્રહોની સ્થાપના કરવાથી બાળકની પ્રત્યે તેનું શુભાશુભ ફળ સુચવવામાં આવે છે. તે ગ્રહોની પ્રતિકૂળતા દૂર કરવાને ગ્રહાનુસારી અધિષ્ઠાયક દેવની ઉપાસના કરવાને શાસ્ત્રમાં કહેલું છે. અને તેને અનુસારે ગ્રહશાંતિનો મહાન્ વિધિ પણ તે સ્થલે દર્શાવ્યો છે. એથી આ પણ એક સૂર્યચંદ્ર દર્શન સંસ્કારમાં કારણ રૂપ છે.

બાળકના જન્મ પછી બે દિવસ જાય એટલે ત્રીજે દિવસે આ સંસ્કાર કરવામાં આવે છે. ગૃહસ્થગુરૂ આવી સૂતિકા ગૃહની સમીપ આવેલા ઘરમાં જિન પ્રતિમાની પાસે સોનાની, તાંબાની કે રતાંજલિની સૂર્યની પ્રતિમા કરાવી સ્થાપન કરાવે છે. પછી શાંતિક પૌષ્ટિક

३८२

આલ્પમાનંદ પ્રકાશ.

નિધિથી તે પ્રતિમાનું ગુરૂ પૂજન કરે છે. આ બંને વિધિ આચાર દિનકરમાં દર્શાવેલ છે. સૂર્ય પ્રતિમાનું પૂજન થઈ રહ્યા પછી ગુરૂ, બાળકની માતાને સ્નાન કરી ઉત્તમ વસ્ત્રાભરણથી અલંકૃત થઈ બંને હાથમાં તે બાળકને લઈ બાહર બોલાવે છે. ત્યાંથી સૂર્યના પ્રત્યક્ષ દર્શન કરાવે છે.—આ વખતે ગૃહસ્થ ગુરૂ નીચે પ્રમાણે આર્ચા વેદનો મંત્ર જાપ્યારે છે.

सूर्यवेद मंत्र—

“ॐ अहं सूर्योऽसि दिनकरोऽसि सहस्रकिरणोऽसि त्रिभा
वसुरसि तमोपहोऽसि प्रियङ्गरोऽसि शिवङ्करोऽसि जगच्चक्षुरसि
सुरबोद्धितोऽसि मुनिबोद्धितोऽसि विततविमानोऽसि तेजोमयोऽसि
अरुणसाराथिरसि मार्त्तङ्गोऽसि द्वादशात्मासि चक्रबांधवोऽसि
नमस्ते भगवन् प्रसीदास्य कुलस्य तुष्टिपुष्टिं प्रमोदं कुरु कुरु
सांनिहितो भव अहं ॥ ”

આ જૈન મંત્રના અર્થમાં જિનસ્તુતિ ગણિત સૂર્યની સ્તુતિ વર્ણવેલી છે. સૂર્યને દિનકર-દિવસના કરનાર, હજારો કિરણના ધારણ કરનાર, કાંતિમય, અધિકારને નાશ કરનાર, પ્રિય કરનાર, અને શિવ-કલ્યાણના કરનાર કહી તેનામાં રહેલ શુદ્ધદેવ સ્વરૂપનો પ્રભાવ જણાવ્યો છે. તે સાથે વળી જણાવેછે કે, જે આ જગતનું નેત્ર રૂપ હોય તેજેમય છે. જે દેવતાઓથી અને મુનિઓથી વીંટાયેલ હોવાથી તેના દર્શન કરનાર શિશુને તેને જાતની પ્રભાવિક શક્તિને આપનાર છે. તેનું વિસ્તારવાળું તેજેમય વિમાન છે, કે જે વિમાનની છાયા પણ દર્શકને સર્વરીતે પવિત્ર કરનારી છે. આવા સૂર્યાધિષ્ઠિત જિન ભગવાંતને નમસ્કાર છે. તેઓ આ દર્શક બાલકના કુલને તુષ્ટિ, પુષ્ટિ અને હર્ષ આપે તેમજ સદા તેની પાસે રહે. ૧૬

જૈન સોળ સંસ્કાર.

૨૮૩

~~~~~

આ મંત્રથીજ એ પવિત્ર સંસ્કારનો પ્રભાવ જણાઈ આવે છે. એવા પ્રભાવિક સંસ્કારથી સંસ્કૃત થયેલ શ્રાવકશિશુ પછી આત્મિક બળ કે જે તેની ભવિકતાને પ્રકાશ કરનાર છે, તેને સારી રીતે સંપાદન કરી શકે છે.

આ મંત્રનો જીવ્યાર કરતાં ગૃહસ્થગુરુ બાળકને સૂર્ય વિમાનનાં દર્શન કરાવે છે. પછી શ્રાવિકા માતા પુત્ર સહિત તે ગુરુને નમસ્કાર કરે છે. તે વખતે કૃપાસાગર ગુરુ નીચેની આર્યા બાલી આશીર્વાદ આપે છે.—

આર્યા.

सर्व सुरासुरवंशःकारयिता सर्वधर्मकार्याणाम् ।

भूयात् त्रिजगच्चक्षु मंगलदस्ते सपुत्रायाः ॥

“ સર્વ સુર અસુરોને વંદવા યોગ્ય અને સર્વ ધર્મના કાર્યોને કરાવનાર એવા ત્રણ જગતના નેત્ર રૂપ સૂર્ય પુત્ર સહિત એવા તમોને મંગલદાયક થાઓ ”

આ આશીર્વાદનું રહસ્ય કેવું ઉત્તમ છે ? ત્રણ જગતના નેત્ર રૂપ સૂર્યને મંગલદાયક કહી તે પુત્ર સહિત માતાને આશીષ આપતાં ગૃહસ્થ ગુરુ ભવિષ્યમાં શ્રાવક કુમારને માંગલિક ઉત્પત્તિ સુચવે છે. વળી સૂર્યને સુર અસુરોને વંદવા યોગ્ય તથા સર્વ ધર્મ-કાર્યના કરાવનાર કહી ભવિષ્યમાં તે બાળકની વંદનીય એવી ધાર્મિક ઉત્પત્તિ જણાવે છે. આવા રહસ્ય સૂચન આશીર્વાદના ઉદ્ગારથી આ ચોથા સંસ્કારની મહત્તા જણાઈ આવે છે. તે સાથે જૈન ગૃહસ્થ ગુરુનું ઉન્નત કર્તવ્ય દેખાઈ આવે છે. આ સંસ્કારમાં સૂતકની પ્રવૃત્તિ હોવાથી આશાતનાનો બચ રાખીને સર્વ પ્રવ-

૨૮૪

આત્માનંદ પ્રકાશ.

તત્ત્વ કરવાનું છે. સૂર્યદર્શન થઇ રહ્યા પછી ગુરૂ પોતાના સ્થાનમાં આવીને સ્થાપિત કરેલી જિન પ્રતિમાને અને સૂર્યને વિસર્જન કરે છે. માતા અને બાળકને સુતકના ભયથી તે જિન પ્રતિમાની આગલ લાવવામાં આવતાં નથી. આ પ્રમાણે સૂર્યદર્શન સંસ્કારની સમાપ્તિ થાય છે.

ચંદ્રદર્શન

જો દિવસે સૂર્યદર્શન કરાવવામાં આવે છે, તેજ દિવસે રાત્રે ચંદ્રદર્શનનો સંસ્કાર કરવામાં આવે છે. સંધ્યાકાલે ગૃહસ્થ ગુરૂ આવીને જિનપૂજા પૂર્વક જિનપ્રતિમાની આગલ સ્ફટિકની, રૂપાની અને ચંદનની ચંદ્રની પ્રતિમા સ્થાપન કરે છે. પૂર્વની માફક તે ચંદ્રમૂર્તિનું શાંતિક પૌષ્ટિકના વિધિથી પૂજન કરી પછી જ્યારે ચંદ્રનો ઉદય થાય ત્યારે માતા પુત્ર સહિત બાહેર આવે છે, તે વખતે ગુરૂ નીચે પ્રમાણે વેદનો મંત્ર બોલી માતા અને પુત્રને ચંદ્રનાં દર્શન કરાવે છે.

ચંદ્રદર્શનનો વેદ મંત્ર—

“ ૐ અહં ચંદ્રોઽસિ । નિશાકરોઽસિ । સુધાકરોઽસિ । ચંદ્ર-
મા અસિ । ગ્રહપતિરસિ । નક્ષત્રપતિરસિ । કૌમુદીપતિરસિ । નિ-
શાપતિરસિ । મદનમિત્રમસિ । જગજ્જીવનમસિ । જૈવાતૃકોઽસિ ।
ક્ષીરસાગરો દ્રવોઽસિ । શ્વેતવાહનોઽસિ । રાજાસિ । રાજરાજોઽસિ ।
ઔષધીગર્ભોઽસિ । વંદ્યોઽસિ । પૂજ્યોઽસિ । નમસ્તે ભગવન્ અસ્ય
કુલસ્ય ઋદ્ધિ કુરુ । વૃદ્ધિ કુરુ । તુષ્ટિ કુરુ । પુષ્ટિ કુરુ । જયં વિ-
જયં કુરુ । મદ્રં કુરુ । પ્રમોદં કુરુ । શ્રી શાંતિકાય નમઃ અહં ॥ ”

જૈન સોળ સંસ્કાર.

૨૮૫

~~~~~

જ્યાંસુધી ગુરૂ આ મંત્રનો ઊચ્ચાર કરે ત્યાંસુધી શ્રાવિકા માતા પોતાના પુત્રને લઈ ચંદ્રની સન્મુખ રહે છે. આ વેદમંત્રમાં અર્હં એ પવિત્ર નામ ઊચ્ચારી ચંદ્રના સહેતુક વિશેષણો આપે છે. જે વિશેષણોમાં ચંદ્રના ગુણ દર્શાવી ભવિષ્યમાં શ્રાવક કુમારની મહત્તા સૂચવે છે. જે ચંદ્ર જગત્તું જીવન રૂપ છે અને જગત્તું ને અનુપમ વૃષ્ટિને આપનાર છે, તેના શાંતિમય દર્શનથી કુમારના બાળ સ્વરૂપમાં ભવિષ્યની શાંતિને માટે ઉત્તમ પ્રકારની છાયા પડે એવું સામિપ્રાય સૂચન કરે છે.

આ પવિત્ર મંત્રનો ઊચ્ચાર કર્યા પછી ગૃહસ્થ ગુરૂ નીચેના મંત્રથી માતા સહિત શ્રાવક કુમારને આશીર્વાદ આપે છે—

સર્વૌષધીમિશ્રમરીચિજાલઃ સર્વાંપદાં સંહરણપ્રવીણઃ ।

કરોતુ વૃદ્ધિં સકલેડપિ વંશે યુષ્માકમિદુઃ સતતં પ્રસન્નઃ ॥

“જેના કિરણોનું બલ સર્વ ઔષધીઓથી મિશ્ર છે અને જે સર્વ આપત્તિઓનો સંહાર કરવામાં પ્રવીણ છે એવો ચંદ્ર પ્રસન્ન થઈ તમારા સર્વ વંશની વૃદ્ધિ કરે. ”

આ આશીર્વાદનું રહસ્ય ધણુંજ ઉત્તમરીતે દર્શાવ્યું છે. આ ચંદ્રના કિરણોમાં સર્વ ઔષધીઓનું સત્ત્વ છે અને તે ઔષધીઓના પ્રભાવથી તે સર્વ આપત્તિઓને સંહાર કરવામાં પ્રવીણ છે, તેવો ચંદ્ર તમારા વંશની વૃદ્ધિ કરે. સુધાનિધિ ચંદ્રમાં જેજે ગુણો છે, તે બધા ગુણો આ બાળ શ્રાવકની ભવિષ્ય સ્થિતિને વધારવામાં સર્વ રીતે અનુકૂલ છે. એવા હેતુગર્ભ વિશેષણોથી ગુરૂના મુખની વાણી ભવિષ્યમાં એ શ્રાવક શિશુની સર્વ પ્રકારની ઉન્નતિ સૂચવે છે. આથી કરીને આપણને આ ચોથા સંસ્કારના પ્રભાવ વિષે વિશેષ ખાતરી થાય છે.

૨૮૬

આત્માનાંદ પ્રકાશ.

~~~~~

એવી રીતે આશીર્વાદ આપ્યા પછી ગૃહસ્થ ગુરુ તે ચંદ્ર પ્રતિ-
મા સહિત જિન પ્રતિમાનું વિસર્જન કરે છે અને આ ગૌરવ ભરેલા
સૂર્ય ચંદ્ર દર્શન નામના ચોથા સંસ્કારની તેજ દિવસે સમાપ્તિ
થાય છે.

જે તેજ દિવસે ચતુર્દશી, અમાવાસ્યાને લઇને અથવા વાદળાને
લઇને જે ચંદ્રદર્શન ન થઇ શકે તોપણ તેજ રાત્રિએ સંધ્યાકાળે
ચંદ્ર પૂજા તો કરવી અને ચંદ્રનું દર્શન કોઈ બીજી રાત્રે થઈ શકે.

આ પ્રમાણે પવિત્ર અને સાંસારિક તથા ધાર્મિક પ્રભાવને
વધારનાર આ ચોથો સંસ્કાર આર્હત ધર્મના ઉપાસક એવા શ્રાવકે
અવશ્ય કરવો જોઈએ. સાંપ્રતકાળે એ સંસ્કારનો તદ્દન લોપ થઇ ગયો
છે, એ અવસર્પિણી કાળનો મહિમા છે. એ વિપરીત કાળના દોષને
દૂર કરી જૈન પ્રજા જે પુનઃ પોતાના સંસ્કારની પવિત્ર ક્રિયાને આ-
દર આપશે તો પાછો અદ્વય સમયમાં જૈન પ્રજાનો સાંસારિક
અને ધાર્મિક ઉદય વૃદ્ધિ પામશે.

અપૂર્ણ.

આત્માનું કિંચિત્ સ્વરૂપ.

यः कर्त्ता कर्मभेदानां भोक्ता कमफलस्य च ।

संसर्ता परिनिर्वर्ता स आत्मा नान्यलक्षणः ॥

અનેક પ્રકારનાં (શુભાશુભ) કર્મોનો કર્તા, (કરેલાં) કર્મના
ફળોનો ભોગવનારો, ભ્રમણ કરવાવાળો છે, અને (વળી) નિર્વાણ
પામનારો—આ આત્માનાં લક્ષણો છે. એ સિવાય બીજાં કંઈ નથી.

આ પ્રમાણે જેનું લક્ષણ કહેલું છે એવો જ આત્મા તેનાં

આત્માનું કિયિત્ સ્વરૂપ.

૨૮૭

વળી બીજાં મણુ 'સ્વયંભૂ, અનાદિ અનન્ત, અરૂપી' આદિ વિશેષણો છે. સ્વયંભૂ એટલા માટે કે તે અનાદિ અનન્ત છે. કાઈનો રચેલો યા બનાવેલો નથી. વળી નથી એનો શ્વેત, નીલ પ્રમુખમાંથી એકે વર્ણ, નથી પાંચ રસમાંથી એકે પણ રસ, નથી એને ગંધ કે નથી એને સ્પર્શ. 'આકાશનીપેઠે અરૂપી' એ અસંખ્ય પ્રદેશી છે. વળી તે રજ વડે અસ્વચ્છ બનેલા દર્પણની પેઠે જ્ઞાનાવરણ આદિ આઠ અનન્ત કર્મ વર્ણણાથી આચ્છાદિત છે. એ જ્ઞાનાવરણાદિ આઠે કર્મોનો જ્યારે ક્ષયોપશમ થાય છે ત્યારે ઈન્દ્રિય અને મન દ્વારા શબ્દ, રૂપ, રસ, ગંધ, સ્પર્શ-એમનું જ્ઞાન થાય છે.

વળી આ આત્માને અસંખ્ય પ્રદેશ બતાવ્યા તે પ્રદેશોમાંના એકેક પ્રદેશમાં જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર આદિ પરત્વે અતન્ત અનન્ત શક્તિ કહી છે, પરન્તુ કર્મ રૂપ આવરણો વડે એ સર્વ શક્તિઓ લુપ્ત દેખાય છે. જ્યારે એ સર્વ કર્મ દૂર થાય છે ત્યારે એજ આત્મા પરમાત્મા, સિદ્ધ, સર્વજ્ઞ, નિરંજન એવે નામે ઓળખાય છે.

આ આત્માના ત્રણ ભેદ છે. બહિરાત્મા, અન્તરાત્મા અને પરમાત્મા. તન, ધન, સ્ત્રી પુત્રાદિ પરિવાર, શત્રુ, મિત્ર આદિ ઈષ્ટાનિષ્ઠ વસ્તુઓમાં રાગદ્વેષ રૂપી બુદ્ધિ ધારણ કરનાર આત્મા એ બહિરાત્મા કહેવાય છે. એવા પુરૂષને ભવાભિનંદી કહે છે. એવો તન, ધન, યૌવન, વિષયાદિ સાંસારિક વસ્તુઓમાં આનન્દ

૧ પંડિત પદ્મવિજયજી એ આત્મા વિષે શું કહે છે તે જુઓ:—

અજ અવિનાશી અક્ષય અજરામર, સ્વદ્રવ્યાદિકવંત

વર્ણ ન ગંધ ન રસ નહિ ફરસન, દીર્ઘ હ્રસ્વ નહુંત,

નહિ ચક્ષુષ આદર ગતવેદી, તસ યાવર ન કહંત.

હત્યાદિ

૨૮૮

આત્માનાંદ પ્રકાશ.

~~~~~

માનનાર—અસાર વસ્તુનેજ સાર રૂપ સમજનાર પહેલા ગુણુકાણા-
વાળો જીવ બાહ્યદષ્ટિ હોવાથી બહિરાત્મા કહેવાય છે.

પણ જે તત્વને વિષે શ્રદ્ધાવાળો હોય, કર્મના બંધનાદિને
સારી પેઠે સમજનારો હોય, આપણાં કર્યાં શુભાશુભ કર્મ આપ-
ણેજ ભોગવવાં પડે છે, બીજો કાઈ તેનો ભોક્તા નથી—આવી રીતે
અનંતર ભાવનાથી વિચાર કરનારો; સુવર્ણાદિ ઉત્તમ પણ પૌદ્-
લિક વસ્તુઓનો લાભ થયે છતે પણ આત્મન્દ નહિ માનનારો; રોગ,
ભય, દુઃખ આદિ આવી પડયે સમભાવ ધારણ કરનારો; ચિત્તમાં
નિરંતર પરમાત્માનું ધ્યાન ધરનારો અને ધર્મકૃત્યમાં વિશેષ
કરીને ઉદ્યમ કરવાવાળો પુરૂષ, અંતરદષ્ટિવાળો હોઈને અંતરાત્મા
કહેવાય છે.

હવે ત્રીજો આત્મા જે પરમાત્મા તેને વિષે કંઈક વિવેચન
કરતાં પહેલાં આપણે શ્રીમદ્ ભેમચંદ્રાચાર્યનું

પરમાત્મા સિદ્ધિસંપ્રાપ્તો બાહ્યાત્મા ચ ભવાન્તરે ।

અંતરાત્મા ભવેદેહ इत्येवं त्रिविधः शिवः ॥

આ અનુષ્ટુપ્ સ્મરણમાં લાવવાની આવશ્યકતા છે. ઉત્તમ કેવળજ્ઞાન
આદિ સિદ્ધિ સુખને અને જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રાદિરૂપ સચ્ચિદાનન્દને
જમણે પ્રાપ્ત કર્યું છે એવા શુદ્ધ સ્વરૂપવાન નિર્દોષી સિદ્ધાત્મા એમનું
નામ તે પરમાત્મા.

જ્યાં સુધી આત્મબોધ થયો નથી ત્યાં સુધી પ્રાણી વિષયા-
દિમાં લીન રહે છે; પરંતુ એ પ્રાપ્ત થાય છે કે તુરંતજ પ્રાણી
સચ્ચિદાનન્દ પૂર્ણ સ્વરૂપ અનંત જ્ઞાન, અનંત દર્શન, અનંત
સુખ અને અનંત શક્તિવાળો થાય છે અને પ્રાન્તે ભોક્ષમહેલના
સુખનો ભોક્તા થાય છે.

તંત્રી.

લવાજમની પહેાંચ.

- ૨-૯-૦ શ્રી. પુંજભાઈ અરજીન ૧-૫-૦ બાપુ લાભચંદ્ર મોતીચંદ
 ૧-૫-૦ રા.બ. બદ્રીદાસજી કાલીકાદાસજી ૧-૫-૦ શ્રી. પરશોતમ અમરશી
 ૨-૧-૦ શેઠ માણેકચંદ ક્રોચર ૨-૯-૦ શેઠ ભેરવદાસ મનરૂપદાસ.
 ૧-૫-૦ વકીલ ડાયાભાઈ હકમચંદ ૧-૫-૦ શ્રી. માણેકચંદ ભીમચંદ
 ૧-૫-૦ દેવાણી માણેકચંદ ઝવેરદાસ ૧-૫-૦ શ્રી પરશોતમ ગોધડ
 ૧-૫-૦ દેવાણી બાલાભાઈ મંછારામ ૧-૫-૦ શેઠ હસાજી વીરાજી
 ૨-૩-૦ શ્રી ચુનીલાલ બેચરદાસ ૧-૫-૦ શ્રી છોટાલાલ કપુરચંદ
 ૨-૩-૦ શ્રી મોતીચંદ દીપચંદ ૧-૫-૦ શ્રી ડાશાભાઈ રામજી
 ૧-૫-૦ શ્રી મોહનચંદ માણેકચંદ ૧-૫-૦ શ્રી ખુશાલ નાનજી
 ૧-૫-૦ શ્રી હેમરાજ રતનશી ૧-૫-૦ શ્રી ખુમચંદ કુશળચંદ
 ૧-૫-૦ શ્રી મુળચંદ મગનલાલ ૧-૫-૦ શ્રી કરતુર મનજી
 ૧-૫-૦ શ્રી છોટાલાલ નવલચંદ ૧-૫-૦ શેઠ રાધસીંહ અમરચંદ
 ૧-૫-૦ શ્રી જ્યેંદ બેચરદાસ ૧-૫-૦ શ્રી પીતાંબર લીલાચંદ
 ૧-૫-૦ શ્રી નેશુશીભાઈ ગલાલ ૧-૫-૦ ગાંધી મુળચંદ હરગોવન
 ૧-૫-૦ ડાકતર ગોવીંદરામ દીપુજી ૧-૫-૦ શ્રી અમરચંદ તલકચંદ
 ૧-૫-૦ ઝવેરી માણેકલાલ ધેલાભાઈ ૧-૫-૦ શેઠ જસંગભાઈ મોહનલાલ
 ૧-૦-૦ મકાતી મણીલાલ હરગોવનદાસ ૧-૫-૦ દોશી કુલચંદ જશંગ
 ૧-૫-૦ શેઠ મગનલાલ પુંજભાઈ ૨-૦-૦ મોદી છગનલાલ ત્રીકમ
 ૧-૫-૦ શેઠ રૂપચંદ ધોલીદાસ ૧-૫-૦ શ્રી વેલશીભાઈ મુળજી
 ૧-૫-૦ શ્રી મગનલાલ ચુનીલાલ ૧-૫-૦ શેઠ નેમચંદ ભીતજી
 ૧-૩-૦ શ્રી છગનલાલ રતનચંદ ૧-૫-૦ શ્રી વેલજી હેશરાજ
 ૧-૫-૦ શ્રી ભગવાન લવજી. ૩-૧૪-૦ શેઠ શ્રીજીલાલ બાદરચંદ
 ૧-૦-૦ શ્રી હરગોવન ઉમેદચંદ ૨-૯-૦ શેઠ નગીનભાઈ મંજુભાઈ
 ૧-૫-૦ શેઠ મોતીલાલ કેશરીમલ. ૨-૯-૦ શેઠ ધેલાલાઈ અમરચંદ
 ૧-૫-૦ શેઠ ટેકચંદ મોતીરામ ૨-૯-૦ સા ઉતમચંદ મુળચંદ
 ૧-૫-૦ શ્રી શીવલાલ હરીભાઈ ૧-૫-૦ શ્રી ધેલાભાઈ દેવચંદ
 ૧-૫-૦ શ્રી ધર્મવિજયજી જૈન પુ. ૧-૫-૦ શ્રી મગનલાલ મલુકચંદ
 રતકાલય ૧-૫-૦ શ્રી ભીખાજી રામચંદ

- ૧-૫-૦ શા નાગજી લવજી
 ૧-૫-૦ શા ગોવીંદજી ઉમેદભાઈ
 ૧-૫-૦ મગનલાલ ચતુર
 ૧-૫-૦ શા વેલચંદ ન્યાલચંદ
 ૧-૫-૦ શેઠ જવાનમલજી ભીખરાજ
 ૧-૫-૦ વકીલ મોરારજી રઘુભાઈ
 ૧-૫-૦ શા અમીચંદ જીવન
 ૧-૫-૦ શેઠ ઘેલાભાઈ શીવજી
 ૧-૫-૦ શેઠ વીરચંદ રતનાજી
 ૧-૫-૦ શેઠ નેમચંદ ખેચરદાસ
 ૨-૮-૦ શેઠ હરખચંદજી સાહેબ ખીએ. એલ. એમ. એસ.
 ૧-૫-૦ શા મદનજી સુંદરજી
 ૧-૫-૦ શા નાથાભાઈ લવજી
 ૨-૯-૦ શા લખમીચંદ પાનાચંદ
 ૧-૫-૦ શેઠ સૈતાનમલ રૂડમલ
 ૧-૫-૦ બાપુરાય ખુધીસીંહજી
 ૨-૯-૦ ,, સીતાપચંદજી યુનીલાલજી
 ૨-૯-૦ ,, વિજયસીંહજી
 ૨-૯-૦ બાપુરાય ગણપતસીંહજી
 નરપતસીંહજી
 ૨-૯-૦ ,, કાળુરામજી કીરતચંદજી
 ૧-૫-૦ ,, શા અમથાલાલ છગનલાલ
 ૧-૫-૦ કામદાર પોપટલાલ જ્ઞેશંગભાઈ
 ૨-૯-૦ શાં તુલસીદાસ ખેચરભાઈ
 ૧-૫-૦ શા કલ્યાજી દેવચંદ
 ૧-૫-૦ શેઠ મગનભાઈ રાધચંદ
 ૧-૫-૦ શા સાકરલાલ યુનીલાલ
 ૨-૯-૦ શા મોહનલાલ રાણુભાઈ
 ૧-૫-૦ શા નાથાભાઈ ઝવેરચંદ
 ૧-૫-૦ શા ગુલાબચંદ કેશવજી
 ૧-૫-૦ શા યુનીલાલ છગનચંદ
 ૧-૫-૦ શેઠ મગનભાઈ ગુલાબચંદ
 ૧-૫-૦ શા યુનીલાલ ખુબચંદ
 ૧-૫-૦ શેઠ મુળચંદ કરશનજી
 ૧-૫-૦ પૂરી નારણજી મુળજી
 ૧-૫-૦ શા લલુભાઈ શાકરચંદ
 ૧-૫-૦ શા બાલાભાઈ મગનલાલ
 ૧-૫-૦ વોરા ધનજી સુંદરજી
 ૧-૫-૦ પટવા નાથાભાઈ નાનશા
 ૧-૫-૦ શા નીઆલચંદ બીણાભાઈ
 ૧-૫-૦ શા ખીમચંદ ચંદ્રભાણુ
 ૧-૫-૦ શા ગુલાબચંદ ચતુરદાસ
 ૧-૫-૦ શા મગનલાલ નરોત્તમદાસ
 ૧-૫-૦ શા વલમચંદ દેવચંદ
 ૧-૫-૦ શા મોતીચંદ વેલચંદ
 ૧-૫-૦ શા ભગવાનદાસ ઘેલાભાઈ
 ૧-૫-૦ શા કુલચંદ અમરશી
 ૧-૫-૦ શેઠ ચતરભજ નાગજી
 ૧-૫-૦ શા સોભાગ્યચંદ કરશનજી
 ૧-૫-૦ દાકતર શેશકરજી શોભાગચંદ
 ૧-૫-૦ શા કરસનજી રૂપચંદ
 ૧-૫-૦ શા ઝવેરચંદ કરમચંદ
 ૧-૫-૦ શા ચતરભજ ગોકલજી
 ૧-૫-૦ શા વનમાળી છગનલાલ
 ૧-૫-૦ કાઠારી નાનજી હેમા
 ૧-૫-૦ શા ગુલાબચંદ શામજી
 ૧-૫-૦ ચોવટીયા પુનમચંદ મંનજી
 ૨-૯-૦ શા સોમચંદ ધારસી
 ૧-૫-૦ શા ખીમચંદ ગુલાબચંદ

૩

૧-૫-૦ શા હીરજી ઘેલાભાઈ	૧-૫-૦ લાલાજી કુંજલાલજી
૧-૫-૦ શા યુનીલાલ નાનચંદ	૧-૫-૦ શા રાયચંદ કસળચંદ
૧-૫-૦ શા અમુલ્લખ તારાચંદ	૧-૫-૦ શા પ્રેમચંદ ઉવાળ
૧-૫-૦ શા વીશનજી અર્જુન	૧-૫-૦ શા મણીલાલ લલુભાઈ
૧-૫-૦ શા યુનીલાલ ડોશલચંદ	૧-૫-૦ શા નાનચંદ કુલચંદ
૧-૫-૦ શા રતનજી શામજી	૧-૫-૦ શા માણેકચંદ વીરચંદ
૧-૫-૦ શા હરગોવન વીઠલદાસ	૧-૫-૦ શેઠ ધનજી જ્ઞાનજી
૧-૫-૦ શા બાલચંદ શામદાસ	૧-૫-૦ શા હરીચંદ પરશોતમ
૨-૯-૦ શા હરગોવન કેવળભાઈ	૧-૫-૦ શા રાધચંદ વાલચંદ
૧-૫-૦ શા વીઠલદાસ રૂગનાથ જૈન	૧-૫-૦ શા જોડા નેમચંદ
૧-૫-૦ શેઠ અમીરમલજી કુતેપુરીયા	૧-૫-૦ મોદી ગોરધન રામજી
૧-૫-૦ શેઠ સોભાગચંદ કુતેચંદ	૧-૫-૦ દેસાઈ લખમીચંદ ભવાન
૨-૧-૦ શેઠ સુભનમલજી બંડારીયા	૧-૫-૦ ચોકસી ઓધડ કાળીદાસ
૧-૫-૦ શેઠ હસ્તીમલ શક્તીમલ	૧-૫-૦ શા ગુલાબચંદ પીતાંબર
૧-૫-૦ શા હીરજી માણેક	૨-૯-૦ શા પરમાણુદ અભેચંદ
૧-૫-૦ શા વીરચંદ નાનચંદ	૨-૯-૦ શા હગનલાલ રાધચંદ
૧-૫-૦ શેઠ આશારામ લીલાચંદ	૧-૫-૦ શા વાડીલાલ હેમચંદ
૨-૯-૦ શા પુનમચંદ કુલચંદ	૧-૫-૦ શા તારાચંદ કરમચંદ
૧-૫-૦ શા ભીખાલાલ વલમજી	૧-૫-૦ શા કપુરચંદ લખમીચંદ
૧-૫-૦ શા માલશી ગોવીંદજી	૧-૫-૦ શા હરખચંદ કરમચંદ
૧-૫-૦ શા બાધચંદ મોતીચંદ	૧-૫-૦ બાણશાલી ચાંપશી આણુંદજી
૧-૫-૦ શા કાળીદાસ વનમાળી	૨-૯-૦ શા ડાયાભાઈ પ્રેમચંદ
૨-૯-૦ બાપુ સાહેબ વિજયચંદ	
૬જી કોઠારી	૧-૫-૦ શા વેલચંદ ન્યાલચંદ પુસ્તક ચોથાનું
૨-૯-૦ શા મોહનલાલ જોસંગભાઈ	૨-૯-૦ બાપુ સાહેબ ગોપીચંદજી બોધરા
૧-૫-૦ શા તીલોકચંદ રૂપચંદ	૨-૯-૦ બાપુ સાહેબ નીહાલચંદજી દાલચંદજી
૧-૫-૦ શા રતના પનાજી	૨-૯-૦ બાપુ સાહેબ મેધરાજજી

૪

૧-૫-૦ વૌરા મીઆયંદ કરશન	૧-૫-૦ શેઠ કમળશી ગુલાબયંદ
૧-૫-૦ શા નેમયંદ નાથાભાઈ	૧-૫-૦ શેઠ પ્રાગ ધનજી
૧-૫-૦ શા નથુરામ ભાઈયંદ	૧-૫-૦ શા હીરાયંદ વીરયંદ
૧-૫-૦ શેઠ રાજમલ યોચમલ	૧-૫-૦ શેઠ મેલાપયંદજી હીંદુમલજી
૧-૫-૦ લાલા મુકનયંદ ડાગા	૧-૫-૦ શેઠ નાનયંદ કરનાજી
૧-૫-૦ શા પરભુદાસ વાઘજી	૧-૫-૦ શા મોતીયંદ ઊમેદયંદ
૧-૫-૦ શા ચત્રભુજ ખુખયંદ	૧-૫-૦ શા હરખયંદ ગુલાબયંદ
૧-૫-૦ વોહોરા ચત્રભુજ તારાયંદ	૧-૫-૦ શા મોતીયંદ કુતેયંદ
૧-૫-૦ શા નીહાલયંદ ગગલયંદ	૧-૫-૦ શેઠ કુલયંદ હેમયંદ
૧-૫-૦ શા નાનયંદ બાણજી	૧-૫-૦ શા દેવયંદ મોતીયંદ
૧-૫-૦ શા ટોકરશી માણેકયંદ	૧-૫-૦ શેઠ બીખાભાઈ મોતીજી
૧-૫-૦ શા વછરાજી રૂપયંદ	૧-૫-૦ શેઠ અમરયંદ મોતીયંદ
૧-૫-૦ શા હીરાયંદ માનમલ	૧-૫-૦ શા કુલયંદ નાથાભાઈ
૧-૫-૦ શેઠ હરગોવત મગનલાલ	૧-૫-૦ શા નગીનદાસ વેણીદાસ
૧-૫-૦ શેઠ દામોદર જલભદાસ	૧-૫-૦ શા મનસુખ નીહાલયંદ
૧-૫-૦ શેઠ નાથાભાઈ પુંજભાઈ	૧-૫-૦ શા ભોગીલાલ ભાર્ગવલ
૧-૫-૦ શેઠ મહીકરજી મગનીરામ	૧-૫-૦ શા રાયયંદ ગુલાબયંદ
૧-૫-૦ શેઠ કીસનજી પ્રેમરાય	૧-૫-૦ શા રતનયંદ સવાહયંદ
૧-૫-૦ શેઠ ધનરામ પનાલાલ	૧-૫-૦ શા જીકાભાઈ સુંદરજી
૧-૫-૦ શેઠ પ્રેમરાય મગનીરામ	૧-૫-૦ શા તુલશીદાસ જગજીવન
૧-૫-૦ શા વીરજી નરશી	૧-૫-૦ શા લીલાધર પ્રેમજી
૧-૫-૦ શેઠ યોચમલ ચાંદમલજી	૧-૫-૦ શા ભુદરભાઈ પરશોત્તમ
૧-૫-૦ શેઠ સરૂપયંદ જોવીંદજી	૧-૫-૦ વૌરા આણંદજી ઝવેર
૧-૫-૦ શા નેમયંદ કલાજી	૧-૫-૦ વાસા જાદવજી રામજી
૧-૫-૦ શેઠ પ્યારેલાલ દસીસીંગ	૧-૫-૦ શા નગીનદાસ કેસરીસીંગ
૧-૫-૦ શા માણેકયંદ રામજી	૧-૫-૦ શા મહાસુખલાલ ચુનીલાલ
૧-૫-૦ શા વર્ધમાન નથુભાઈ	૧-૫-૦ શા દેવયંદ લખમીયંદ
૧-૫-૦ શા મણીલાલ મુલયંદ	૧-૫-૦ શા દામોદર ઝવેરયંદ
૧-૫-૦ શા વસનજી લધા	૧-૫-૦ સંઘવી માણેકયંદ મોરારજી
૧-૫-૦ શેઠ અંબાઈદાસ શામલદાસ	૧-૫-૦ શા ગોપાળજી ગુલાબયંદ

- ૧-૫-૦ શેઠ બાણુજી દેવજી
 ૧-૫-૦ શેઠ ખુશમલ દેવળયંદ
 ૧-૫-૦ શા બામ્બયંદ જેઠાભાઈ
 ૧-૫-૦ શા રાયચંદ મોતીયંદ
 ૧-૫-૦ શા પુલચંદ જેતાજી
 ૪-૦-૦ શા { શા વીરચંદ કર્સ્નાજી
                               { શા મોતીચંદ જેતાજી
 ૧-૫-૦ શેઠ બાલચંદ હુકમચંદ
 ૧-૫-૦ શા પાસુ ઘેલા
 ૧-૫-૦ શેઠ સંતોકચંદ રીખવદાશ
 ૧-૫-૦ શા બાલચંદ હીરાચંદ
 ૧-૫-૦ શેઠ હકમચંદ સુરચંદ
 ૧-૫-૦ શા નથુભાઈ નાનજી
 ૧-૫-૦ શા પ્રાણુજીવન પુરષોત્તમ
 ૩-૧૪-૦ શા પીતાંબર આણુંદજ
 ૧-૫-૦ શેઠ બાલુભાઈ માનચંદ
 ૧-૫-૦ શા કેશવલાલ હડીસંધ
 ૧-૫-૦ શેઠ મુલચંદ મઆરામજી
 ૧-૫-૦ શા ઉજમશી લાલચંદ
 ૧-૫-૦ શા કેવળચંદ ગીરધરચંદ
 ૧-૫-૦ શા નથુભાઈ જેઠાભાઈ
 ૧-૫-૦ સા પ્રેમચંદ ત્રીભોવનદાસ
 ૧-૫-૦ શા ભગનલાલ હાથીભાઈ
 ૧-૫-૦ શેઠ હકમજી ફકીરચંદજી
 ૧-૫-૦ કોઠારી રગનાથ ડુંગરશી
 ૧-૫-૦ શા જગજીવન રતનશી
 ૧-૫-૦ શા બલાખીદાસ દીપચંદ
 ૧-૫-૦ ગાંધી રાધવજી હંસરાજ
 ૧-૫-૦ શ્રીકપુરવિજય જેન લાઇબેરી
 ૧-૫-૦ શ્રીગંભીરમલજી જેન લાઇબેરી
- ૨-૯-૦ શા વનમાળીદાસ ગંભીરદાશ
 ૧-૪-૦ શા બીખાભાઈ વીઠલ
 ૧-૫-૦ શેઠ વાડીલાલ હડીસંગ
 ૧-૫-૦ શેઠ કચરાભાઈ કર્તુરચંદ
 ૧-૫-૦ શેઠ ગંગારામ બનારસીદાસ
 ૧-૫-૦ બાપુરાય ધનપતર્સીહજી
 ૩-૧૪-૦ શા જેઠાભાઈ પીતાંબરદાસ
 ૧-૫-૦ શેઠ મેઘરાજજી ઓગમલજી
 ૧-૫-૦ શેઠ રામચંદ દોલતરામ
 ૧-૫-૦ વકીલ છોટાલાલ લલુભાઈ
 ૧-૫-૦ શેઠ પ્રતાપચંદ ફુલમચંદ
 ૧-૫-૦ નગીનદાસ ગુલાબચંદ
 ૧-૫-૦ શા મોતીચંદ દેવચંદ
 ૧-૫-૦ લુધીઆ કપુરચંદ ડુંગરશી
 ૧-૫-૦ શેઠ ખીમચંદ મીશ્રીમલજી
 ૧-૫-૦ શા ચત્રભજ ગોરધન
 ૧-૫-૦ શેઠ અમરાજી સુરતાજી
 ૧-૫-૦ શા લલુભાઈ જીવરાજ
 ૧-૫-૦ શા નગીનદાસ જેઠાભાઈ
 ૧-૫-૦ શા મગનચંદ મલુકચંદ
 ૧-૫-૦ શેઠ ડુંગરશીંગ બહાદુરસીંગ
 ૧-૫-૦ શેઠ મોતીચંદ દમાજી
 ૧-૫-૦ શા ખુશાલભાઈ કરમચંદ
 ૧-૦-૦ શા જગજીવન માવજી
 ૧-૦-૦ વાસા મગનલાલ પુલચંદ
 ૧-૫-૦ શેઠ રતનચંદ સરપચંદ
 ૧-૫-૦ ગાંધી રામચંદ હરજોવનદાસ
 ૧-૫-૦ શેઠ સુખલાલ હરીલાલ
 ૧-૫-૦ શા નરશીભાઈ હરજીભાઈ
 ૧-૫-૦ શેઠ પુનમચંદ દેવીચંદ

- ૧-૫-૦ શેઠ સુરજભલ લલુભાઈ
 ૧-૫-૦ જવાહીરલાલ જૈન
 ૧-૫-૦ શેઠ દેવશીભાઈ ઠરતુર
 ૧-૫-૦ કકુચંદ વેણીચંદ
 ૧-૫-૦ હકમચંદ ન્યાલચંદ
 ૧-૫-૦ શેઠ લાલજી પુનશી
 ૧-૫-૦ શા મુલચંદ જુઠાભાઈ
 ૧-૫-૦ શેઠ અવેરચંદ ડાયાભાઈ
 ૧-૫-૦ શેઠ હરખચંદ ગુલાખચંદ
 ૧-૫-૦ શેઠ આણંદજી મોરારજી
 ૧-૫-૦ શા કચરાભાઈ નથુ
 ૧-૫-૦ બાપુ ગોપીચંદ બી. એ.
 ૨-૯-૦ અમીચંદજી કાસટીઆ
 ૧-૪-૦ શા માણેકચંદ ધારશી
 ૧-૫-૦ શા ચત્રજી મોનજી
 ૧-૫-૦ શા મૂનીલાલ નીહાલચંદ
 ૧-૫-૦ વકીલ નગીનદાસ સાકરચંદ
 ૧-૫-૦ શેઠ અવેરચંદજી વન્યાપક
 ૧-૫-૦ શેઠ કીશોરદાસ હગનલાલ
 ૧-૫-૦ મેતા ઠાકરશી નથુભાઈ
 ૧-૫-૦ પારી જિમેદભાઈ નાનચંદ
 ૧-૫-૦ કાટીઆ કરશન કુંવરજી
 ૧-૫-૦ શા અમરચંદ કાનજી
 ૧-૦-૦ શેઠ હીમતલાલ પ્રતાપમલ
 ૧-૫-૦ શેઠ વીસનચંદ યાનચંદ
 ૧-૫-૦ શેઠ માણેકચંદ ધર્મસીંહ
 ૧-૫-૦ શા નાનચંદ જિમેદચંદ
- ૧-૫-૦ વકીલ મનસુખલાલ મુલચંદ
 ૧-૫-૦ શા જિમેદચંદ દલુચંદ
 ૧-૫-૦ શા લાલચંદ ખીમચંદ
 ૧-૫-૦ શા. હગનલાલ મગનલાલ
 ૩-૧૪-૦ આવક કેશરીચંદજી ગાણી
 ૧-૫-૦ શેઠ ધનરાજ લખમીચંદ
 ૧-૫-૦ શા નાથાભાઈ ખીમરાજ
 ૧-૫-૦ શા પીતાંબર શાંતીદાસ
 ૧-૫-૦ શા હીરાલાલ ગંગારામ
 ૧-૫-૦ હગનલાલ વમલચંદ
 ૨-૦-૦ શા બકોર ઉજમશી.
 ૧-૫-૦ શા મનોરદાસ સુદરજી
 ૧-૫-૦ શા રામચંદ દુલાચંદ
 ૩-૧૨-૦ શેઠ મનસુખભાઈ ભગુભાઈ
 ૨-૮-૦ શા મનસુખ રાયચંદ
 ૧-૪-૦ અવેરી લખમીચંદ ઘેલાભાઈ
 ૧-૪-૦ વોરા બેચરભાઈ ગાંડાભાઈ
 ૧-૪-૦ શા જુઠાભાઈ માવજી
 ૧-૪-૦ કપાસી મનજી ઓધવજી
 ૧-૫-૦ શા પથુ વાગા
 ૧-૫-૦ શા કૃતેચંદ સાકળચંદ
 ૧-૫-૦ તીલોકચંદજી જૈન.
 ૧-૫-૦ કાનજી જેસવંત
 ૧-૫-૦ શેઠ દેમરાજ રતનનશી
 ૩-૧૪-૦ શેઠ મંગળજી નયમલજી
 ૧-૫-૦ શા નાનચંદ મેરાજ શામજી
 ૧-૦-૦ શા જમનાદાસ ગીરધર

અમારી સભામાંથી સાધુ મુનિ મહારાજના નીચેના ફેદા મળી શકશે.

મુની મહારાજ શ્રી મણીવિજયજી ફાદા	કુલસાધજી • ૦-૧૨-૦
” ” બુટેરાયજી	કેબીનેટ ૦-૮-૦
” ” આત્મારામજીસૂરિ (આનંદવિજયજી)	કુલસાધજી ૦-૧૨-૦
” ” કમલવિજયજી સૂરિ	” ”
” ” ઉપાધ્યાય વિરવિજયજી	” ”
” ” પ્રવર્તક ક્રાંતિવિજયજી	” ”
” ” હંસવિજયજી	” ”
” ” અમરવિજયજી તથા બાળવિજયજી	” ”
” ” વલ્લભવિજયજી	” ”
” ” વૃદ્ધિચંદ્રજી	કેબીનેટ ૦-૮-૦
” ” જ્ઞાનવિજયજી	” ”
” ” હંસવિજયજી મહારા- જની બત્રીસ સાધુઓ સાથે ઊઝામાં લીધેલ	કુલસાધજી ૦-૧૨-૦
” ” હંસવિજયજી મહારા- જ સાથે અગીઆર સાધુ—પાલીતાણાનો	” ૦-૮-૦

જોઇએ છીએ.

ગુજરાતી તથા સંસ્કૃત સારું જ્ઞાન ધરાવનારો તેમજ ઇંગ્લીશ સાધા-
રણ જ્ઞાન ધરાવનાર એક નોકર આ સભા માટે જોઇએ છીએ. પગાર માસિક
લગભગ પંદર રૂપૈયા પ્રથમ જોઈને પસંદ કરવામાં આવશે. મરજી હોય તેણે
આ સમાના શરનામે લખી જણાવવું.

જૈન સીરીઝ તૈયાર કરવા માટે રૂ. ૧૦૦૦ નું ઇનામ.

પાઠશ્રી આ તે મળેલી એથી જૈન શ્રવેતાંબર કોન્ફરન્સ વખતે થયેલા ડૉ. રાવ અનુસાર જૈન લેખ અને તેના તત્વોનું પૂર્ણ રીતે ક્રમવાર જ્ઞાન થાય તેવી ઉદ્દેશ્યરૂપે આપણે તથા વિષયોની કઠીણતાવાળી ૧ થી ૭ પુસ્તકોની સીરીઝ બહાર આપવા હોઈ આપણામાં તૈયાર કરવા માટે રૂ. ૧૦૦૦ એકે એક બહાર રૂપિયાનું ઇનામ નીચેની શરતોએ આપવાનું છે:—

- ૧ જે સીરીઝ ક્રમમાં આપવામાં આવશે તેની પ્રસિદ્ધિ વિગેરેના હક ઇનામ આપનારને રહેશે. પરંતુ તે પ્રસિદ્ધ કરવાની તોણ કાળમાં જ પડશે. જો તે હક કોન્ફરન્સને આપશે તો રૂ. ૧૦૦૦ નામ આપવામાં આવશે.
- ૨ સીરીઝ પસંદગી એક ખાસ કમીટી નીમીને કરાવવામાં આવશે.
- ૩ આજની તારીખથી એક વર્ષ સુધીમાં પસંદગી માટે આવેલા સીરીઝની કમિટી પાસે તપાસ કરાવવામાં આવશે.
- ૪ તપાસ માટે આવેલી સીરીઝમાંથી એકને ઇનામ આપવું એમ કમીટી બંધાતી નથી પરંતુ તેમાંથી યોગ્ય હશે તોજ ઇનામ આપવામાં આવશે.
- ૫ પસંદ કરવામાં આવતી સીરીઝ શિવાયની બીજી સીરીઝમાંથી અમુક ચોપડીઓ અગર તેમના પાઠો કમીટી પસંદ કરશે તો તેના પ્રમાણમાં તેના યોજાને ઇનામ આપવામાં આવશે.
- વધુ પત્રવ્યવહાર નીચેના નીચનામે કરવો.

ઝવેરી બજાર—મુંબઈ

આસિસ્ટન્ટ સેક્રેટરી.

જૈન શ્રવેતાંબર કોન્ફરન્સ.

બાંહેર ખખર.

શ્રી આત્માનંદ સભા તરફથી વિદ્વાન લેખકોને ઉત્તેજન મળે એટલા માટે એવો ઠરાવ કરવામાં આવે છે કે આ સંસ્થિકના ગ્રાહક વર્ગને લાભ હાય. અહીં પડે એવા યોગતાવાળા દ્રવ્યાનુયોગ આદિના તાત્વિક વિષયો લખી મોકલનારાઓને ઉત્તેજન આપતા રહેવું. એથી ખેવડો લાભ થવા સંભવ છે. લેખકો વધશે અને બહાર આવશે તે સાથે તેમના લેખ યોગ્યતાવાળા હશે તે વાંચનારાઓને અમુલ્ય લાભ થશે. આ ઠરાવને અનુસરીને જે (જૈન) લેખકો ઉપર જણાવેલા વિષય પૈકી કોઈ એક વિષય પર આજનાં આજે આ “આત્માનંદ પ્રકાશ”ના સોળ પેન જેટલા લેખ લખી મોકલશે તેમાંથી જૈન લેખ સર્વોત્તમ માલમ પડશે તેને સભા તરફથી રૂપિયા ૫—૦—૦ ઇનામ લખાવવામાં આવશે.